

Obnova proizvodnje bioagenata u Bugarskoj

Автор(и): проф. д-р Вили Харизанова, от Аграрен университет в Пловдив; Людмил Стоянов, Органик Инвест
Биозащита

Дата: 13.08.2021 Брой: 8/2021

Dobra vijest je da će se nakon gotovo 30 godina prekida biološki agensi ponovno proizvoditi u Bugarskoj. Od ove godine poljoprivredni proizvođači u našoj zemlji moći će nabaviti domaće proizvedene biološke agense.

Tvrtka "Organic Invest Biosecurity", u partnerstvu s jednim od najvećih europskih laboratorija za proizvodnju entomofaga – "Agronomica", s preko 25 godina iskustva u proizvodnji bioloških sredstava za zaštitu bilja, u početku će ponuditi 3 biološka agensa: Trichogrammu, Habrobracona i običnu zlatooku.

Trenutačno, unatoč ogromnoj potrebi za biološkim agensima, poljoprivredni proizvođači ih mogu naručivati samo iz inozemstva. Niz tvrtki uvoznici su bioloških agenasa, ali domaće proizvodnje nema. Žalosno je da u zemlji

koja je nekoć bila među svjetskim liderima po proizvodnji i primjeni bioloških agenasa po jedinici površine, nije ostao niti jedan operativni biopogon.

Povijest proizvodnje bioloških agenasa u Bugarskoj

Biološki agensi, kao prirodni neprijatelji štetnika na mnogim usjevima, imaju bogatu povijest u našoj zemlji. Dubinske studije o pitanjima biološke kontrole započele su 1950-ih na Institutu za zaštitu bilja (IPP), a 1956. na Šumarskom istraživačkom institutu. Godine 1961. osnovan je odjel pri IPP-u, koji je kasno prerastao u Problemski laboratorij za biološku i integriranu zaštitu, gdje se provodio intenzivan istraživački rad.

1968.–1969. osnovani su prvi proizvodni biolaboratoriji u Petriču (za biološku kontrolu određenih karantenskih štetnika) te u Velikom Trnovu, Plovdivu i Plevenu za proizvodnju *Trichogramme*. Početkom 1970-ih biolaboratoriji su počeli s radom u selu Kovačica, regija Montana, te u Vraci, Staroj Zagori, Vidinu, Razgradu, Šumenu, selu Vetrino, regija Varna, i Pazardžiku, uglavnom za proizvodnju *Trichogramme* i nekih bioloških agenasa za staklenike.

U razdoblju 1974.–1990. osnovano je 21 biolaboratorij i biopogon za industrijsku proizvodnju parazitoida ličinki *Encarsia formosa*, predatorskih grinja *Phytoseilus persimilis* i *Amblyseius cucumeris*, predatorske stjenice *Macrolophus caliginosus*, predatorske mušice *Aphidoletes aphidimyza* i parazitoida *Prospaltela (Encarsia) berlezei*. Godišnja proizvodnja od 900 do 1010 kg parazitoida jajašaca *Trichogramma spp.* svrstala je našu zemlju na treće mjesto u svijetu, nakon Rusije, Meksika i Brazila. *Trichogramma* se primjenjivala na oko 300.000 ha kukuruza, šećerne repe, kupusa, cvjetače i paprike protiv kukuruznog plamenca, sovice i drugih.

U manjim laboratorijima proizvodile su se zlatooke (*Chrysopa spp.*), muhe vrsta *Episyrphus balteatus* i bubamare, a na Poljoprivrednom sveučilištu osnovan je biolaboratorij za proizvodnju predatorske stjenice *Podisus maculiventris* kao biološkog agensa za suzbijanje koloradskog krompirovog žuka. Za suzbijanje gubara u šumama, u Sofiji se proizvodio parazitoid jajašaca *Ooencyrtus kuvanae*.

Nakon 1990., iz raznih razloga – ukidanja postojećih regionalnih struktura, koje su bile glavni potrošači bioloških agenasa, te niza drugih – postala je nužna zatvaranje biolaboratorija.

Istodobno, globalni trend ide u smjeru širenja proizvodnje i primjene bioloških agenasa. Na tržištu se svake godine pojavljuju novi proizvodi: predatorski i parazitski kukci i grinje, mikrobn pripraveci, feromoni i brojna druga alternativna sredstva za zaštitu bilja, koja omogućuju potpunu kontrolu štetnika ne samo u staklenicima, već i na otvorenom polju za većinu usjeva.

Slijedeći Direktivu Europske komisije br. 2092/91 o okolišu, Direktivu 128/2009 o održivoj uporabi pesticida, Zeleni dogovor i, konkretnije, strategiju "Od polja do stola", pristup poljoprivrednoj proizvodnji i zaštiti bilja temeljito se promijenio. Alternativna sredstva i metode zamijenit će donedavno najšire primjenjivanu kemijsku metodu. Potražnja za takvim alternativnim sredstvima u našoj zemlji stalno raste, dok je ponuda nedostatna.

Upravo iz tih razloga, pojava proizvođača bioloških agenasa u našoj zemlji dugo je očekivana vijest. Prva 3 biološka agensa (Trichogramma, Habrobracon i zlatooka) bit će na tržištu već ove godine.

Za raspršivanje navedenih bioloških agenasa koristit će se moderna bespilotna i pilotirana zrakoplova najnovije generacije.

Očekujte više informacija o proizvedenim biološkim agensima u sljedećim brojevima časopisa i na web stranici.